

IV. HERMANNA KORTENHORST.

Stammoeder der Jansens.

Thans ben ik met mijn verhaal genaderd tot het talrijke nakroost van Nestor Theodorus Kortenhorst's jongste kind, Hermannna.

Wanneer zij geboren werd en wanneer haar overlijden plaats heeft gehad - ik weet 't op dit moment nog niet geheel nauwkeurig en ook Dr. Jan Jansen te Bussum, die mij, speciaal bij dit onderdeel van mijn arbeid veel hulp heeft geboden, is er nog niet achter. Hermannna is derhalve nog in mythische wolken verscholen.

We weten uit het memorieprentje van haar echtgenoot, Johannes Jansen (1764 - 3 Juni 1857), dat zij in het sterfjaar van haar man nog leefde. Deze Jan Jansen - hij bereikte den 83-jarigen leeftijd - en zijn nakomelingen zijn reeds eerder in deze geschiedenis voor het voetlicht getreden en ook in mijn slothoofdstuk over het ouderlijk huis zullen ze opnieuw verschijnen. Wij hebben hier n.l. te maken met den stamvader van de Amsterdamsche en Weesper Jansens.

Ik vermoed, dat Hermannna omstreeks het jaar 1783 geboren is, dat de huwelijksdatum omstreeks 1807 valt en dat zij een hoogen ouderdom heeft mogen beleven.

Johannes Jansen was een Raaltenaar van geboorte en is in die plaats ook gestorven. Blijkbaar is de dood plotseling gekomen.

Zijn gedachtenisplaatje zegt over hem:

"De grijze haren zijn een sierlijke kroon, wanneer zij gevonden worden op den weg der gerechtigheid.

Wees dan altijd gereed en leef zoo, dat U de dood niet onvoorbereid verrasse".

Het huwelijk van Johannes en Hermannna werd met vijf kinderen gezegend, twee jongens (de oudsten) en drie meisjes.

Hier volgen hun namen en die van hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.

I Joannes Theodorus, geb. 18 Aug. 1809 te Raalte; † 16 Nov. 1888 te Haarlem.

x

Elisabeth Monica de Wit, geb. te Amsterdam 31 Aug. 1815 en † te Standdaarbuiten 8 Juli 1897.

II Joannes Hermannus, geb. 7 April 1811

x

Guina Arnolda Kutschrütter.

III Gesina x de Jong.

IV Theresia Henrica, geb. 1817 en † 25 Maart 1869 te Raalte.

V Antonia x Korner.

Ad. I. Deze Joannes Theodorus van wien het bidprentje ge-
waagt als van een goed echtgenoot en vader, beleidvol in al-
les, vast gehecht aan den dienst van God, had met zijn echt-
genootte Monica de Wit 1) acht kinderen.

1. Maria Anna Elisabeth geb. te Amsterdam
26 Juli 1830 en † te Standdaarbuiten 21 Febr.
1891, gehuwd met Jean Gustave Riviere Verninas.
Elf kinderen werden uit dit huwelijk geboren.

Het bidprentje leert ons omtrent de moeder:

" Zij beminde haar man, bestuurdde haar huisege-
zin en heeft zich onberispelijk gedragen.

Zij vermaande elk harer kinderen met
kracht en vol wijsheid en paarde een mannen-
moed aan de teederheid der vrouw."

Jean Gustave was uit Bordeaux geboortig
(22 April 1838) en overleed te Standdaarbuiten
8 Febr. 1901. Hij was niet alleen wilkonfabrikant
maar ook dichter van fabels, die hij schreef onder
den schuilnaam Jean de Périgord.

2. Johannes Hermannus geb. 8 Jan. 1841 te Amsterdam
† 9 Dec. 1901 te Utrecht en begraven te Weesp.
gehuwd met:

1. Elisabeth Anna Maria Kortenhorst, geb.
te Kuinre 1844 † Amsterdam 1 Maart 1880.
2. Henriëtte Eva Kemper, geb. 21 Dec. 1850
te Amsterdam, overl. 7 Aug. 1910 te
Amsterdam en begraven te Weesp.

Alvorens over de familiebijzonderheden van oom Jan Jansen uit
te wijden, wil ik eerst iets mededeelen over zijn plaats in
het bedrijfsleven. Het zou zeker de moeite loonen een afzon-
derlijke geschiedenis te schrijven over het ontstaan van de in
Nederland en Engeland ter goeder naam en faam bekende Wees-
per fabriek "Neerlandia". In den laatsten tijd komen herhaal-
delijk zeer belangrijke boeken bij gelegenheid van fabrieksju-
bilea uit. Zoo schreef Henri Asselberghs, de Directeur van
het Spoorwegmuseum te Utrecht in 1938 bij het eeuwfeest der
Koninklijke fabriek van Beynes te Haarlem een monumentaal boek
over het ontstaan en de ontwikkeling van die onderneming
onder den titel: "Een eeuw van arbeid".

- 1) Het gedachtenisplaatje vermeldt o.a.:
" Van krachten uitgeput stierf zij in een gelukkigen
ouderdom en op gevorderden leeftijd gekomen tot de
volheid der dagen. (Gen. XXV 5.)
De rest van haar leven bracht zij in blijdschap door
en scheidde eindelijk in vrede voorzien van vele
vruchten der vreeze Gods. (Tob. XIV 4)
Sterkte en sierlijkheid zijn haar gewaad en zij zal
lachen ten laatsten dage. Zij opent haar mond voor
de wijsheid en de leer der goeddaardigheid is op
haar tong. (Spr. XXXI 25).

Dr. J.C. Westermann verzorgde in 1942 de samenstelling van een mooi boek "Kagen, Clippers, Werven en Motoren" gewijd aan het geslacht Goedkoop te Amsterdam. In hetzelfde jaar verscheen een boekwerk "Twee eeuwen Brandt en Proost" een geschiedenis van de boekbinderij, de uitgeverij van bijbels en kerkboeken en den papierhandel in Nederland.

Zulke boeken leveren m.i. de meest waardevolle bouwstoffen voor de economische en sociale geschiedenis van ons vaderland en het is jammer, dat de meeste bedrijven op zoo gebrekkige en zeker op onvoldoende wijze hun oude archieven hebben bewaard en verzorgd. Zeer waardevolle gegevens omtrent de industrialisatie van ons land en omtrent onze captains of industry zijn daardoor verloren gegaan.

Zoo is het feitelijk ook gesteld met het ontstaan van de Weesper boterfabriek, wier wortels dieper liggen dan uit de met moeite samengebrachte sobere gegevens van de familie Jansen blijken kan. Feitelijk zouden wij tot goed begrip van de genesis dezer fabriek ook de historie van den Amsterdamschen eierhandel, die ongeveer anderhalve eeuw geleden haar oorsprong nam, nauwkeurig moeten kennen.

Maar ook wanneer wij de oerbronnen van deze zaak in het ruime kader der ontwikkeling van dit soort handel in het algemeen zouden hebben opgespoord, dan zouden wij toch niet verder zijn gekomen, dan dat wij een zijarm van de hoofdbedding hadden ontdekt. Want voordat de Heeren Jansen en hun handelsvrienden zich met de zuivelindustrie te Weesp bemoeiden, bestond er reeds een Weesper boterfabriek, waaraan de naam van den heerenboer Galesloot, woonachtig bij het fort Uitermeer op den weg naar 's. Gravenland, verbonden was. Heeft deze Galesloot de fabriek gesticht? Haar wellicht van een ander overgenomen? We weten het niet.

We vallen dus eigenlijk midden in het verhaal, wanneer we omstreeks 1890 door officieele bescheiden in de gelegenheid zijn, het aandeel der Jansens in de ontwikkeling van deze fabriek na te gaan.

Omstreeks de negentiger jaren hebben n.l. eenige te Amsterdam gevestigde grossiers in eieren n.l. de H.H. Jansen, de gebroeders Wennink en Giesen de handen ineen geslagen om gezamenlijk op de internationale markt eierproducten te koop en, deze te importeer en, te verwerken en te behandelen en zoowel in het eigen land als daarbuiten af te zetten. We zouden kunnen spreken van een eiertrust. Blijkens een advertentie in de "Amsterdammer" Dagblad voor Nederland van 4 Januari 1890 werd aan het publiek bericht, dat de Heeren J.H. Jansen en H.M. Jansen hun eigen handelszaak per ultimo December 1889 hadden ontbonden. Kort daarop, 27 Januari 1890 meldden twee advertenties in het Handelsblad:

Vooreerst, dat J.A. Wennink, A.F. Wennink
J.F.H. Giesen, H.M. Jansen en J.H. Jansen een ven-

nootschap onder firma hadden gesticht ter fabri-
ceering van boter, margarine etc. onder den naam:
"Weesper Boterfabriek firma Gebr. Wennink, Giesen
en Jansen" en wel voor den tijd van 10 jaren.

Vervolgens, dat een firma was aangegaan ter
voortzetting van de Eierhandelvereeniging Firma
Gebr. Wennink, Giesen en Jansen te Amsterdam.

We mogen aannemen, dat mijn oom Jan Jansen reeds eerder,
wellicht voor het jaar 1880 met den reeds genoemden Galesloot
en de in het eerste bericht bedoelde boterfabriek in relatie
stond.

Als lid van de eierfirma had hij zich weliswaar onder meer
met den inkoop van Italiaansche eieren in de Povlakte bezig
gehouden, maar hij scheen toch meer voor de industrie dan
voor den handel te gevoelen. Hij had zich reeds omstreeks 1887
matterwoon in Weesp gevestigd.

Neef Herman gaf hem bij zijn uittreden uit de eierzaak een
behoorlijke schadevergoeding.

Jan Jansen zag in de bereiding van margarine - terecht -
een groote toekomst. In het jaar 1869 had Mège Mouries voor
het eerst in Parijs de nieuwe vinding op het gebied van de
productie van consumtiefet in toepassing gebracht en sinds-
dien werd het experiment over de geheele wereld herhaald.
In 1871 ontstond in Nederland, te Oss de eerste bescheiden
margarinefabriek die in later jaren door de combinatie Jur-
gens v.d. Berg, Lever Brothers en Schicht A.G. tot het we-
reldconcern Unilever zou uitgroeien.

Oom Jan heeft alle ups en downs van een nieuw bedrijf moe-
ten doormaken, voordat hij erin slaagde zijn zaak stevig te
fundeeren. Zijn oorspronkelijke medefirmanten trokken zich
weldra terug, toen de felle concurrentie van kapitaalkrach-
tige ondernemingen de rentabiliteit der onderneming bedreig-
de. Als goed en beleidvol fabrikant wierp hij in 1895 het
roer om, liet de margarinefabricage aan anderen over en fa-
briceerde een nieuw product, gecondenseerde melk, waarnaar
op de Engelsche markt, speciaal voor gebruik in de dominions
groote vraag bestond. De commanditaire vennootschap "The
Dutch Cond. Milk Cie. Neerlandia" is in den loop der jaren
wat haar deelnemers betreft meermalen veranderd. Alleen de
Heer Fontaine Verwey is gebleven. Verder treffen we de namen
Enking, Doornackers en Storm aan.

Naast deze nieuwe branche handhaafde zich de boter- en
melkfabriek.

Ziehier zeer in 't kort en wellicht zeer onvolledig in
vogelvlucht de geschiedenis van het Weesper bedrijf. Oom
Jansen deelde het lot van vele pioniers: niet hijzelf, maar
wel zijn opvolgers en geldschietters hebben de vette jaren
beleefd. Wanneer eenmaal de geschiedenis van de fabriek
door meer deskundige hand zal worden geschreven dan zal zonder
twijfel daarbij de controverse tusschen de z.g.n. vrije en

coöperatieve fabrieken ter sprake komen. Ik herinner mij uit mijn Weesper jaren nog goed met welk een felheid in dien eersten tijd de melkstrijd woedde en wat een moeite, zorg en offers het den "vrijen" fabrikant kostte zijn grondstof, de melk, van heinde en verre te betrekken.

Wanneer een outsider over economische crises, economische conflicten, handels- en deviezenpolitiek, structuurveranderingen, socialen strijd, suikeraccijns, agrarische en industriële politiek, opkomst der coöperaties, concurrentiemethoden van concerns en trusts leest, dan neemt hij daarvan kennis, als van zaken, die hem als wetenschappelijk econoom of alleen reeds als consument of belastingbetaler belang inboezemen, maar hij vermoedt nauwelijks, wat deze begrippen en wederwaardigheden beteekenen voor een familie, wier bestaan van de bloei eener fabriek afhankelijk is. Zoo was het inderdaad hier in de Weesper fabriek het geval: niet alleen de vader, maar ook de drie oudste zoons waren deels in Nederland, deels in Engeland in de zaak werkzaam en vanzelfsprekend was het gansche gezin ten allerminste met den gang van het bedrijf verbonden.

Ik moet met deze algemeenheden wel volstaan ter karakteriseering van den persoon van mijn oom Jan Janson, die de hitte van den dag verduurd heeft, moeilijkheden met compagnons heeft moeten uitvechten en ondanks alles zijn moed, energie en opgewektheid niet heeft verloren. Zijn levenswerk heeft zich stevig in den Weesper bodem vastgezet en na den oorlog gaat de fabriek ongetwijfeld een groote toekomst tegemoet.

Van hem kan getuigd worden met Vondels woorden:

Gelukkig is de hulck
Daer midden in de baeren
Een stuurman sit te roer,
die zeewijs en ervaeren,
De blinde klippen kent,
De gronden meet, en peilt,
Op zeekompas en kaert,
En starrenschietter zeilt,
En, door de barning heen,
het uiterst weet te schuwen.

Ik keer thans terug tot mijn neven en nichten.

De kinderen uit het eerste huwelijk geboren heb ik reeds vermeld en beschreven onder het hoofdstuk dat over de Kuinresche Kortenhorsten handelde. Elisabeth Kortenhorst, Oom Jans eerste vrouw was n.l. - zooals gij u zult herinneren - de oudste zuster van mijn vader.

Uit het tweede huwelijk van oom Jansen werden vijf kinderen geboren (één stierf op zeer jongen leeftijd). In het laatste hoofdstuk van deze familiekroniek zal ik nog meer bijzonderheden over hen vertellen, omdat speciaal zij in onze gelukkige jeugd te Weesp en daarna nauw met ons verbonden zijn geweest.

a. Johannes Lambertus Maria, geb. te Amsterdam (Heerengracht, hoek Blauwburgwal; het huis werd in de oorlogsdagen van Mei 1940 door een bom getroffen en verwoest) 2 Juli 1882.

Zooals alle oudere generaties der Jansen-familie bezocht ook hij als jongen de broederschool St. Louis te Oudenbosch. De stichting van deze school dateert van het jaar 1840. Toen in 1895 het R.K. Gymnasium der paters Jezuïten te Amsterdam werd geopend, behoorde hij tot de eerste ploeg, die de hooge stoep van het huis in de Bocht van de Heerengracht beklom. Hij studeerde medicijnen aan de Universiteit te Amsterdam en behaalde zijn artsdiploma op 20 Oct. 1910.

Na zijn assistentschap bij Treub vertrok hij als geneesheer bij de Civiel-Geneesk. Dienst voor Ned. Indië naar de Oost om behulpzaam te zijn bij de pestbestrijding. In Indië werkte hij op Java, Zuid-Celebes en vrijwel alle Soenda-eilanden tot Timor.

Na terugkeer in het vaderland was hij opnieuw in Amsterdam bij Prof. Treub werkzaam en eveneens te Luik.

Van Oct. 1913 tot Aug. 1926 was hij als leeraar en chef de clinique verbonden aan de R.K. Vroedvrouwenschool te Heerlen. Deze werkzaamheden werden tijdens den oorlog onderbroken, doordat hij als officier van gezondheid 2e klas in het leger diende.

In zijn Heerlensche jaren en ook daarna maakte hij studiereizen naar Engeland, Duitschland, Oostenrijk, Italië en Frankrijk.

Na korten tijd waarnemend assistent geweest te zijn aan het Ziekenhuis Calvarienberg te Maastricht vestigde hij zich in 1931 als algemeen practiseerend arts te Bussum. Dat duurde tot 1939. Daarna trad hij als controleerend geneesheer bij den Raad van Arbeid te Nijmegen op.

Behalve toegewijd beoefenaar der medische wetenschap is Dr. Jan Jansen een uitnemend Vondelkenner en een minnaar der wetenschap in al haar openbaringen.

Neef Jan is als een bloem die in het verborgene leeft en zijn bescheidenheid mag een deugd heeten. Melati van Java heeft immers eens geschreven: "Bescheidenheid is slechts bij hen een deugd, die niet bescheiden behoeven te zijn."

Deze deugd is wel de meest eigenaardige en gecompliceerde onder hare zusteren, tenminste wanneer ik Comte de Ségur gelooven mag die haar aldus omschreef:

"La modestie est la qualité que nous aimons le mieux dans notre prochain; nous la lui abandonnons avec plaisir et nous la louons franchement. Nous l'admirons sans l'imiter; et bien que nous l'aimions généralement, peu de gens se soucient de prendre ce moyen de se faire aimer".

Jan Jansen is niet gehuwd en woont sinds eenige jaren in Bussum samen met zijn beide eveneens ongehuwde zusters:

- b. Johanna, Geertruida Margaretha Maria, geb. 25 Aug. 1883 te Amsterdam.
- c. Theodora Hermanna Johanna Maria geb. te Amsterdam 6 Nov. 1885.
- d. Anna Dorothea Maria, geb. te Weesp 6 Febr. 1888 x (13 Juni 1916) Gerardus Bodewes, geb. te Lobith 20 Juli 1889.

De Bodewessen zijn een oud geslacht van scheepsbouwers uit het Noorden des lands. Gerard Bodewes kwam tijdens den vorigen wereldoorlog in het bedrijf van zijn vader te Lobith en wist samen met zijn broer (thans mededirecteur van Zaalbergs Dekenfabrieken te Leiden) aan de oude werf een groote uitbreiding te geven. Helaas viel dit groote bedrijf als slachtoffer van de crisis in de na-oorlogsche jaren. De energie van Bodewes wierp zich op verschillende andere bedrijven, totdat hij eenige jaren vóór den tegenwoordigen oorlog, directeur werd van de Uitgeversmaatschappij "de Gelderlander" te Nijmegen.

Kinderen uit dit huwelijk zijn:

Henriette	geb.	14 Mei	1917	te Lobith
Margaretha	"	1 Mei	1918	" "
Gerardus	"	14 Sept.	1920	" "
Johannes	"	25 Jan.	1922	" "
Theodorus	"	25 Jan.	1922	" "
Anna	"	18 Nov.	1923	" "

3. Lambertus Evarardus geb. te Amsterdam 8 October 1842, overleden te Amsterdam 12 Juni 1917.

Deze Monseigneur L.E. Jansen, Proost van het Haarlemsch Kapittel, begiftigd met de hoogste wereldlijke en kerkelijke onderscheidingen (hij was Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw en geheim kamerheer van Z.H. den Paus) behoorde in Amsterdam tot de zeer bekende en geziene figuren, zoowel onder Katholieken als andersdenkenden.

Op 25-jarigen leeftijd Priester gewijd was hij achtereenvolgens kapelaan te Amsterdam (Posthoorn), Alkmaar en Haarlem, Pastoor te Vlissingen en te Amsterdam (Posthoorn). Sedert 1908 was hij Deken van de Hoofdstad als opvolger van den bekenden Mgr. Klönne. Na eerst in een typisch oud-Amsterdamsch huis aan de O.Z. Achterburgwal gewoond te hebben, verhuisde hij na den dood van Mgr. Klönne naar de Pastorie van het Begijnhof.

Er zullen weinig geestelijken in Amsterdam geweest zijn, die zoozeer aller harten hebben weten te winnen als hij. De goedheid en mildheid straalde uit zijn intelligente oogen.

In mijn studententijd was hij ook onder de jongelui zeer gezien. Misschien sproot deze genegenheid voor een deel wel voort uit de soepelheid en royale menschelijkheid, die hij

toepaste bij het verlenen van dispensatie van de vasten- en onthoudingswet bij studentenfeestjes! Zijn liefde en belangstelling uitte zich echter ook nog op andere wijze. Hij heeft in de periode van zijn bewind de door onderwijswetten geopende mogelijkheden om scholen te bouwen met alle energie benut. Persoonlijk had hij voor de bevordering van het onderwijs groote offers over. Wanneer de Deken bij een of ander jubileum giften ontving, dan stond hij deze met groote vrijgevigheid en volgaarne weer af voor de uitbreiding en verbetering van het onderwijs.

Toen hij tijdens den oorlog in het jaar 1917 overleden was, verzamelde gansch Amsterdam zich achter de doodenbaar en geleidde hem naar zijn laatste rustplaats op het kerkhof St. Barbara.

" De Heer heeft hem uitverkoren tot zijn getrouwenedienaar en de Moeder der schoone liefde is in zijne vertroosting geweest. Hij was bemind bij God en de menschen; zijn gedachtenis is in zegening" getuigt het bidprentje.

Bij zijn verheffing tot Geheimekamerheer van Z.H. de Paus koos hij zich een driedeelig wapenschild: de afbeelding van zijn parochiekerk, O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, een Posthoorn en het wapen van zijn geboortestad Amsterdam. Als wapenspreuk nam hij deze woorden: "Iter Para Tutum", "bereid den veiligen weg". Als voorzichtig en vroom regent heeft hij volgens dezen wijzen regel het gezag en het aanzien der Kerk in de Hoofdstad hooggehouden, de geloovigen tot stichting en voorbeeld, de andersdenkenden tot eerbied en hoogachting.

4. Theresia

x G.W.A.J. Molkenboer, geb. te Zoeterwoude 23 Maart 1843 † te Amsterdam 23 Aug. 1901.

Er werden ze kinderen geboren.

5. Elisabeth Theodora, geb. te Amsterdam 12 Jan. 1846 † te Amersfoort 14 April 1905.

x

Wilhelmus Jacobus Petrus van den Bach, geb. te Nijmegen 27 April 1841 † te Amersfoort 22 Sept. 1900.

In het jaar 1895 vertoefde de stammoeder van het bovenomschreven vijftal Mevrouw Monica Jansen - de Wit in Weesp, waar ook tante Mary uit Londen met haar oudsten jongen John aanwezig was. Bij die gelegenheid werd een foto gemaakt van vier generaties: overgrootmoeder Monica, grootvader Jan, moeder Mary en John.

Door de welwillendheid van Jan Jansen heb ik deze aardige foto aan het familiearchief kunnen toevoegen.

Van Joannes Theodorus en Monica bestaan zeer mooie geschilderde portretten uit het jaar 1856 van den bekenden portrettist Schenk.

Ad II. Joannes Hermannus

x

Suina Arnolda Kutschrütter.

Deze Joannes is de vader van den reeds eerder, in verband met de geschiedenis van Lambertus Kortenhorst, genoemden Herman Jansen, gewoonlijk door ons "neef Herman" genoemd.

Volgens het portret, dat ik van Dr. Jan uit Bussum mocht ontvangen, moet hij een energieke en markante persoonlijkheid zijn geweest: een streng en ongemakkelijk heer om zoo te zien. Het portret van zijn vrouw - een geboren Kutschrütter - laat ons een in donkere zijde gekleede en met Overijsselsche kap gedekte dame zien met zachte verstandige oogen en forse neus en kin.

De Kutschrütters zijn van een interessante afstamming en terug te voeren tot een geadelde Saksische veldoverste uit de jaren 1700. Daniel Carolus Coutsruyter of cootsruyter, Heer van Middelburgh. Het ligt buiten het bestek van mijn verhaal dieper op de geschiedenis van dit geslacht in te gaan. Ben ik wel ingelicht, dan verricht een nazaat van dezen veldheer - een accountant te Bussum - met groote nauwkeurigheid een onderzoek naar zijn voorouders. Ik zal daar met groote belangstelling van kennis nemen en bij een eventueele aangevulde en gecorrigeerde editie van deze Kroniek hoop ik over de Kutschrütters meer bijzonderheden te kunnen verhalen. 1)

Uit dit huwelijk werd Herman Maria Jansen geboren.

Neef Herman Jansen was gehuwd met Elisabeth Cornelia Wiltenborg, geb. te Amsterdam 23 Juli 1854 en op 81-jarigen leeftijd aldaar op 27 Dec. 1935 overleden.

Haar moeder heette Houben en was uit Zaandam geboortig. Mijn grootmoeder - de vrouw van Notaris Timotheus Kortenhorst - en haar moeder waren zusters.

Neef Herman en nicht (wij zeiden altijd tante) Bets waren dus langs verschillende kanten familie van ons.

Tante Bets was een hoogstaande en lieve vrouw. "Gelijk de zon aan den hemel opgaat tot sieraad van de wereld, zoo ook is de schoonheid van de deugd eener brave vrouw het sieraad van haar huis" aldus drukt haar bidplaatje met een citaat uit het boek Ecclesiasticus het sierlijk en juist uit.

Neef Herman zelf, geb. te Raalte 8 Sept. 1854 is onlangs in zijn 90ste levensjaar op 14 Januari 1944 overleden.

"Een rechtvaardig mensch, in wien geen bedrog werd gevonden.

Vol vertrouwen op God heeft hij zijn talrijk gezin met onvermoeiden ijver grootgebracht, met wijsheid opgevoed en met liefde weer teruggegeven. Met vreugde heeft hij ze aanvaard, onder tranen liet hij hen gaan.

Mijn kinderen onthoudt de wenken van vader en sla niet in den wind, wat uw moeder U leerde, want het siert Uw hoofd als een krans en uw hals als een kostbaar snoer."

NOOT. 1) Zie blz. 120.

Tien kinderen, thans allen goed gevestigd en velen hunner gehuwd en op hun beurt met een kinderschaar gezegend, bevolkten het huis, aan de Heerengracht 53 te Amsterdam.

Bij de uitvaart en de begrafenis hebben Carel en ik de kinderen van neef Herman en tante Bets weer samen met hun kinderen teruggezien.

Hoe gaarne ik in dit verhaal van elk hunner iets persoonlijks zou willen zeggen, het zou te ver voeren. Ik volsta dus met een opsomming en hier en daar een kleine notitie.

1. Jan H.M. de oudste zoon en het hoofd der oude Amsterdamsche handelsonderneming in eierproducten, is gehuwd met C.C.G.A. Martens.
2. Frans J. is in het effectenbedrijf gegaan. Hij huwde met E.L.H.M. Schrijnen (Bets). Ik heb veel goede herinneringen aan Frans en Bets uit mijn Amsterdamschen studententijd. Zij waren vaak van de partij op dans en zeilfeestjes en Bets speelde mee op het dilettantentooneel.
3. Anna G.M. is ongehuwd gebleven en heeft zich aan sociaal werk gewijd. Zij is verpleegster.
4. Maria G.F. is gehuwd met den medicus Antoon S. Tullekens. Hun eenige zoon is novice bij de paters Jezuiten. Hij zal dus het derde familielid zijn, dat tot de Sociëteit toetreedt.
5. Elisabeth H.M. was gehuwd met B. Smit, lid van de bekende importeurs firma van Noorsche visch. Helaas is Smit op jeugdigen leeftijd reeds eenigen tijd geleden, overleden.
6. Dora W.M. is als zuster Elisabeth van de Orde van den H. Franciscus Xaverius te Stavanger in het hooge Noorden werkzaam.
7. Christine C.M. (naar mijn moeder genoemd) is getrouwd met den mijnarts Carel E.H.M. Heslenfeld. Over hem spreek ik nog in het laatste hoofdstuk van dit verhaal.
8. Gesina G.M. is ongehuwd.
9. Herman M.J. is gehuwd met Th.W.M. Melchers.
10. Francisca J.M. is ongehuwd.

-o-

Over de drie overige kinderen van de Jansensche stamouders, Hermanna Kortenhorst en Jan Jansen, weet ik niet veel te vertellen.

Theresia Henrica, die te Raalte op 25 Maart 1869, 52 jaar oud overleed was zuster van den 3den regel van den H. Franciscus.

"Waar nederigheid is, daar is ook wijsheid" zegt haar memorieplaatje.

-o-

De op blz. genoemde D.F.C. Coutsruyter of Cootsruyter kwam omstreeks 1700 uit Meissen in Saksen naar ons land. Hij was kapitein in het Saksische leger. Van 1715 tot 1720 diende hij volgens het krijgsgeschiedkundig Archief van den Generalen Staf (no. 82) als kapitein in het Staatsche leger. Hij wordt "Heer van Middelburg" genoemd. Van zijn 10 kinderen huwde de 9de met Evert Baron van Schuuren. Een dochter uit dat huwelijk, Maria werd de echtgenote van Josephus Baron van Voorst tot Voorst, Heer van Schalkwijk. Suina (ook Gesina genoemd) was de kleindochter van het 10de kind van Daniel Coutsruyter, Zeno geheeten, Heer van Zonnenberg, Wilp. Uit zijn huwelijk met Hendrina Jokhorst werden 8 kinderen geboren. Uit het huwelijk van den derde, Ludovicus Dominicus (geb. te Voorst 1775, overl. te Deventer 2 Mei 1825, gehuwd met Wilhelmina Wolters), ontsproten 6 kinderen. Het gezin woonde te Raalte. Het oudste van deze 6 kinderen was Suina (geb. 16 Oct. 1817), die te Raalte met Jan Jansen trouwde. Een harer broers Wilhelmus Gerardus (geb. 20 Nov. 1821, overl. 3 April 1911) was gehuwd met Caecilia Catharina van der Lande.

De Heer W.G.J. Kutschrütter, accountant te Bussum, van wien ik deze gegevens mocht ontvangen, stamt van dezen Wilhelmus Gerardus, zijn grootvader af. Zijn vader was Antonius Lebuinus, overl. te Deventer 20 Jan. 1927, zijn moeder Theresia Maria Schröder, overl. te Deventer 29 Jan. 1927. De Bussumsche Heer Kutschrütter (geb. 17 Sept. 1887) is gehuwd met Jeanette A.C.J. Liesker en heeft 7 kinderen.

====O====

KUIJRE'S KERK EN KERKHOF

Het loont de moeite een bezoek aan Kuijre te brengen; zoowel de Katholieke Kerk als het Katholische Kerkhof zijn gevuld met herinneringen aan ons "Kuinders" voorgeslacht.

De Pastoor zal U vertellen, dat het "paard- en rijtuigfonds" een fabel is. Wel heeft Oom Dorus (mijn grootouders broer) op 2 Febr. 1885 een fundatie aan de kerk vermaakt, bestaande uit polderland en ook een ander familielid heeft (op 13 Febr. 1877) de kerk met een schenking bedacht.

Uit de pastorie-boeken blijkt nog, dat de oude Kortenhorsten hun parochie-kerk voortdurend hebben begiftigd.

"Tijdens den Welcerv. Heer F.W.A.Jansen (1838-1844), pastoor dezer gemeente, zijn ten geschenke gegeven de koperen doopvont met voetstuk 1) en de communiebank 1) door den Welcerv. pastoor Jansen, Theod. Kortenhorst en Timotheus Kortenhorst. Zij zijn vervaardigd door den beeldhouwer van Poorten uit Deventer. De zes groote metalen verzilverde kandelaars met de twee dito armblakers (later koper verguld) zijn geschonken door Mejuffr. G.Kortenhorst, alsook de zilveren met verguldene sterren 2) versierde kroon voor het Moeder Godsbeeld en het zilveren kroontje van het Kindje Jezus 2). De zilveren ster 3) en zilveren lelie 3) van den H.Jozef zijn geschonken door Theod. Kortenhorst, alsook de zilveren geplatineerde tabellen op het altaar en het roode, zijden damast kleed met gouden franjes 4) op de communiebank.

Het koperen kruis met zilveren busje, met stralen omgeven 5), waarin het reliquie van het Heilig Kruis besloten is, is geschonken door de wed. Kortenhorst op de Blauwhof 6).

Het wit zijden kasuifel, en het rode zijden met toebehoren is geschonken door Mej.G.Kortenhorst.

Het beste witte zijden damast kasuifel, met echt gouden galon en de goud moirée stola zijn geschonken door de familie Kortenhorst, bij het afsterven van haren broeder, den Welcerv. Heer Kapelaan Kortenhorst, aan wien het behoorde, in ruiling met een nieuw gewoon zwart kasuifel, waarin ZW. gekleed is in de doodskist.

Het beste roodjuchtlederen Missaal met zilveren hoeken en sloten is uit de collecte van de kerkstieraden, met bijvoeging van een gift van Mej.G.Kortenhorst aangekocht.

Het zilveren vergulden Ciborie is geschonken door Sipje Blauwhof en de wed. Kortenhorst geb. Zwaga, onder voorwaarde, dat de oude Ciborie geschonken werd aan de R.C.Kerk op Ameland.

Het tegenwoordige Remonstrans is tot 500 gulden geschonken

1) Zijn vervangen; 2) Niet aanwezig in 't jaar 1901; 3) Niet aanwezig 1914; 4) Versleten; 5) Kruis is vervangen; 6) De reliquie is van L.Muller S.J.

door den Heer Th.Kortenhorst, bij gelegenheid van de eerste plechtige H.Mis van zijn zoon, den Weleerw. Heer Timotheus Kortenhorst in Aug. 1872.

Door den Weleerw. Heer Arnoldus Kortenhorst is aan de kerk geschonken het schoone beeld van het H.Hart van Jezus - uit het atelier van W.Mengelberg uit Utrecht.

Het beeld van het H.Hart van Maria, afkomstig uit het atelier van W.Mengelberg, Utrecht, is een geschenk van den Heer Jacobus Timotheus Kortenhorst, door hem op zijn sterfbed beloofd en door zijne ouders uitgevoerd.

Een kruisbeeld en de beelden van de H.Maagd en den H.Joannes onder het kruis, het beeld van den H.Joseph en twee ijzeren lusters, gepolychromeerd, zijn een geschenk van Mej. G.Kortenhorst en voor een gedeelte van Maria Bruggenwierth (geleverd door G.Jansen uit Zevenaar voor f 495.--, 1887).

De zijde, benoodigd voor een best kasuifel (zwart) is geschonken door Mej.Gezina Tulleners; het getamboueerde kruis door Mej.G.Kortenhorst 1887 ..... 1895. Het witte zijden kasuifel met een getamb. kruis en een dito zijden velum humerale is een geschenk van Mej.de Wed.Th.A.Kortenhorst geb.v.d.Meulen, bij haar vertrek naar Leeuwarden, Mei 1895 (geleverd door de Eerw. Zusters, te Eemnes) voor f 117.--."

Het kerkje te Kuinre is niet meer dan een kapel; het is van aantrekkelijke eenvoud en intimiteit.

Datzelfde moet gezegd van het Katholieke kerkhof, waaromtrent de pastoor U het onderstaande zal weten te vertellen: Op het R.K. kerkhof te Kuinre in 1876 door pastoor Hamers (1867 - 1877) aangelegd en in eigendom van kerk en armen zijn vijf familieleden begraven. Voor den aanleg hebben Th.Kortenhorst f 400.-- en G.Kortenhorst f 100.--, tezamen f 500.--, aan kerk- en armbestuur gegeven.

De kerkhofverordening van 1876, door Aartsbisschop Schaepman goedgekeurd, vermeldt onder art. 5 het volgende:

"Eenzoo zijn ten zuiden van de kapel graven gekocht, één of volgens behoefte twee rijen voor de familie Th.Kortenhorst en huisvrouw, voor hunne kinderen, echtgenooten en nakomelingen in de rechte lijn, alsmede voor Mej.G.Kortenhorst".

"Voor de beide familiën (n.l. Belt en Kortenhorst) en hunnen nakomelingen is deze bepaling alleen toepasselijk als zij in deze gemeente wonen.

Zij zijn niet onderworpen aan artikel 20.

Eerst dan wanneer eene of beide familiën uitgestorven of vertrokken zijn, vervallen zij onder artikel 20.

Art. 20.

Die in de 1ste klasse een graf koopt, betaalt f 10.-- voor den koop, buiten de regten der begrafenis (art. 21). Hij mag het graf behouden twintig jaren na de begrafenis; daarna

kan de familie het graf voor dezelfde prijs en voor dezelfde tijd weer inkoop".

Hier volgen de opschriften met de grootte van de hardstenen monumenten

Ter gedachtenis aan
Mej. G. Kortenhorst
geb. 3 Sept. 1811 1)
overl. 12 Mei 1888.

-o-

Die de armen barmhartig
is, zal gelukkig zijn.
Spr. XIV 21.

Het staande monument van G. Kortenhorst met een kruis in top is op zijn breedst 0,59 M. en 1,90 hoog.

Bid voor de ziel van zaliger Mejuffr. Thecla de Jong Weduwe van den Heer Th. Kortenhorst. Geb. te Joure 1 Juni 1810 voorzien met de H.H. Sa- cramenten overl. 18 1) Oct. 1885.	Exspecto resurrectionem mortuorum et vitam venturi saeculi Symb. Fidei	Bid voor de ziel van zg. den Heer Th. Kor- tenhorst Echtgenoot van Mejuffr. Thecla de Jong. Geb. te Kuin- re 23 Aug. 1814 voorz. met de H.H. Sacr. overl. 16 Aug. 1880.
---	--	--

Dit monument met hoog voetstuk met kruis bekroond is 2,04 M. breed en 2,68 M. hoog. Aan de voet hiervan sluit een liggende, zwarte steen aan, waarvan de breedte 1,39 M. is en de lengte 2,09 M., waarop staat:

In piam parentum memoriam
pie Jesu
meis dona
requiem parentibus
necnon cunctis
jam defunctis
notis et affinibus.

De twee volgende en laatste stenen liggen en zijn bijna ge-
lijk van grootte. De breedte is 0,70 M, de lengte 2 M.

Bid voor de ziel
van zaliger
den Heer Jacobus
Timotheus Kortenhorst
echtgenoot van Mejuffr.
Christina Geertruida
Peel geb. te Kuinre 25
Februari 1845 aldaar overl.
3 Sept. 1878.

Ik weet dat mijn verlosser leeft
en dat ik op den jongsten dag uit
de aarde zal opstaan. Job. XIX 25.
R.I.P.

Bid voor de ziel
van zaliger
den Heer Theodorus
Arnoldus Kortenhorst
echtgenoot van Mejuffr.
Anna Maria van der Meulen
geb. te Kuinre 14 Febr.
1843 overl. aldaar 19
Mei 1880

De deur des hemels zal zich
openen voor die op Maria's
voorspraak betrouwen.
H. Bernardus.
R.I.P.

Verder ligt in de nabijheid van deze graven het stoffelijk
overschot van twee medici, vader en zoon, Peel genaamd, zwa-
ger en neef van Jacob Kortenhorst.
Deze graven zijn door vocht en ouderdom óón geworden met
den bodem, maar de hooge steenen monumenten beheersen den
kleinen door boomen omsloten akker.
Het zou zeker gewenscht zijn een fondsje bijeen te brengen
om het tamelijk vervallen kerkhof weer wat op te knappen.

=====O=====

INTERMEZZO.

Door zes eeuwen heen heb ik het ontstaan en den groei van den ouden stamboom der Kortenhorsten met zijn diepe wortels en breede kruin nagegaan. Nu ik genaderd ben aan mijn eigen generatie lijkt het mij gewenscht eerst de afstamming van mijn moeder naast die van de Kortenhorsten te plaatsen om zoo de ineenstrengeling der takken van beide boomen te kunnen beschrijven.

En zoo begin ik met de interessante geschiedenis der families Sloot en van Haastert, waaruit mijn grootouders van moederszijde ontstaan zijn. Deze families ontmoeten elkander na veel wederwaardigheden ..... op het eiland Java.

Wanneer een jongeman en een jonge vrouw elkander in de liefde en trouw gevonden hebben, dan zijn zij gemakkelijk geneigd aan de werking van een bovenmenschenlijke kracht te gelooven. Naar hun gevoelens zouden zij elkander bemind hebben, ook al zou de een aan de Noord- en de ander aan de Zuidpool hebben geleefd.

Ook zonder dergelijke geheimzinnige magnetische krachten aan te nemen blijft het - achteraf bekeken - altijd een wonderbaarlijke ontdekking, hoe de familiebanden worden aangeknoopt en hoe de gang der geslachten verloopt. Wie kan bij benadering voorspellen hoe onze achterkleinkinderen geparenteerd zullen zijn? Zoo is het thans en zoo was het vijf kwart eeuw geleden, toen onze overgrootouders volwassen waren en gezinnen stichtten.

Schaar mijn acht overgrootouders in het gelid en tracht eenige logica te ontdekken in de lotsbestemmingen, die hun nageslacht tezamen voegden tot één familie.

Daar is een officier in het leger van Napoleon, een landeconoom uit Raalte, een eerzaam koopman uit Zaandam, een militaire dokter te Semarang, een dochter van een landedelman te Twello, een koopmansdochter uit Kuinre .....

Zooals door natuurkrachten en duizende toevalligheden de landschappen hun vorm en aanschein ontvingen, zooals het verloop van een schaakspel zich uit zet en tegenzet ontwikkelt, zooals het leven van ieder onzer zich ontplooit ..... niet anders gaat het met de vorming der families door de eeuwen heen. We kennen het begin, maar we weten het einde niet. Wij allen zijn een steeds evolueerend deel van een eindelooze reeks, een schakel in de menscheid, een takje van den breedgekruinden boom der schepping. Zooals Homerus zegt: de geslachten der menschen zijn als bladeren der boomen, ze groeien aan en vallen af.

Genus immortale manet, multosque per annos,
Stat fortuna domus, et avi numerantur avorum.
lezen wij in Georgica 4.209 van Virgilius:

't Geslacht duurt eeuwig voort en tot in late jaren
Blijft bloeien 't roemrijk huis, en 't voorgeslacht geëerd.